

اولویت‌بندی اثرات اجتماعی و اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری

(مطالعه موردی شهر یزد)

محمد سلطان‌حسینی: استادیار تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
مه‌دی سلیمی: دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران*
منصوره سلیمی: دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مبارکه، مبارکه، ایران
مجتبی لطفی: کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

دریافت: ۱۳۹۰/۱۰/۱۶ - پذیرش: ۱۳۹۱/۳/۲۰، صص ۶۵-۸۸

چکیده

اماکن ورزشی به عنوان یکی از مهمترین کاربری‌های عمومی شهری بر محیط پیرامون خود اثرگذارند که در این میان می‌توان از اثرات اجتماعی و اقتصادی به عنوان مهمترین این اثرات نام برد. بنابراین، پژوهش حاضر سعی بر شناسایی، ارزیابی و اولویت‌بندی اثرات اجتماعی و اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری دارد. به همین منظور، ابتدا با جستجو در مقالات و منابع معتبر علمی و همچنین بحث و تبادل نظر با اساتید برجسته به شناسایی آثار اقتصادی و اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط شهری اقدام گردید. ابزار پژوهش را دو پرسشنامه شامل مقایسه زوجی (شامل ۵۷ سوال در ۲ بخش) به منظور تعیین ورودی روش AHP و پرسشنامه‌ای با طیف لیکرت (شامل ۱۸ سوال در ۲ بخش) به منظور تعیین ورودی دو روش SAW و TOPSIS، تشکیل دادند که به منظور جمع‌آوری اطلاعات در اختیار ۱۶۲ نفر از افراد نمونه (۵۳ نفر از رؤسای هیأت‌های ورزشی، کارشناسان ارشد اداره تربیت بدنی و مسئولان ورزشگاه‌های منتخب، ۱۴ نفر از مسئولان نیروی انتظامی، ۱۲ نفر از مشاوران املاک و ۸۳ نفر از مردم ساکن در اطراف ۵ مکان ورزشی که با شرایط خاصی انتخاب شده بودند) در شهر یزد قرار گرفتند. پس از جمع‌آوری اطلاعات لازم و اولویت‌بندی آثار شناسایی شده (به وسیله سه روش AHP، TOPSIS، SAW) و همچنین تحلیل اطلاعات بر اساس آزمون t تک نمونه (One Sample T-Test) مشخص گردید که در میان گویه‌های اثرات اجتماعی، اماکن ورزشی به ترتیب موجب افزایش گرایش اهالی منطقه به تماشای مسابقات، افزایش گرایش اهالی منطقه به ورزش، افزایش شادابی و نشاط در اهالی منطقه و افزایش همکاری‌های جمعی و ورزشی شده‌اند، ولی در مجموع متغیرهای اجتماعی، اگر چه میانگین نظرات بزرگتر از سطح متوسط بود ولی این اختلاف معنادار نبود. به علاوه دیگر نتایج پژوهش حاکی از آن بود که اماکن ورزشی بر مجموع متغیرهای اقتصادی و همچنین بر هیچ یک از مؤلفه‌های آن اثرگذار نبودند.

واژه‌های کلیدی: اماکن ورزشی، اثرات اجتماعی، اثرات اقتصادی، محیط شهری

۱- مقدمه

۱-۱- طرح مسأله

بدون شک امروزه در سراسر جهان، ورزش پدیده‌ای است منحصر به فرد که به واسطه استفاده بهینه از آن در جامعه، می‌توان در بسیاری از مقولات از جمله مقولات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به رشد چشمگیری دست یافت. اثرات ورزش بر افراد، خانواده‌ها و نهایتاً جامعه در بسیاری از موارد کاملاً ویژه و خاص است که در هیچ پدیده دیگری قابل مشاهده نیست. در عصر جدید نقش ورزش و متعاقباً اماکن ورزشی به عنوان ماشه‌ای حساس برای جذب توریسم و همچنین گذران اوقات فراغت شهروندان برجسته شده است (Jones, 2002, 160). ورزش در ابعاد گوناگون اثرات مثبت مختلفی بر جامعه می‌گذارد که از مهمترین آنها می‌توان به اثرات اقتصادی اشاره نمود. اثرات مستقیم اقتصادی ورزش، اثراتی چون تولید کالاها و خدمات ورزشی، صادرات و واردات، هزینه‌های خانوار، ایجاد اماکن و تسهیلات، تبلیغات، مشارکت در بازار بورس، پوشش رسانه‌ای، اشتغال، جذب گردشگر و حامیان مالی را شامل می‌شود و اثرات اقتصادی غیر مستقیم ورزش نیز در زمینه‌هایی چون ارتقای سلامتی جامعه، کاهش هزینه‌های درمان و به تبع آن توسعه برنامه‌های ملی سلامت، کاهش بزهکاری‌ها، کاهش غیبت کارکنان و افزایش عملکرد و بهره‌وری آنها مدنظر قرار می‌گیرد (Sanderson et al, 2000; Yuen, 2008). در میان اثرات مستقیم اقتصادی مذکور می‌توان ایجاد فرصت‌های شغلی را از مهمترین اثرات اقتصادی صنعت ورزش و سایر

صنایع به شمار آورد (Coates, 2007). همین موضوع باعث شده تا بعضی از کشورها به دنبال برآورد تعداد فرصت‌های شغلی ایجاد شده توسط صنعت ورزش و سهم ورزش از کل اشتغال در کشور خود باشند. به عنوان نمونه سهم صنعت ورزش از کل اشتغال در هنگ کنگ ۲/۵٪، استرالیا ۲/۷٪، اسکاتلند ۱/۹٪ و نیوزلند ۱/۳٪ اعلام شده است و این در حالی است که تا سال ۱۳۸۴، در ایران هیچگونه اطلاعات رسمی و جامعی در خصوص تعداد شاغلین صنعت ورزش در دست نبوده است (عسگریان و همکاران، ۱۳۸۴). در مجموع ورزش می‌تواند به عنوان یکی از ارکان اقتصادی هر جامعه‌ای به خوبی ایفای نقش نماید، به همین واسطه و بر اساس گزارش میک در سال ۱۹۹۷ (به نقل از کینگ) صنعت ورزش یازدهمین بخش بزرگ اقتصادی در بازار آمریکا با ۱۵۲ بلیون دلار سود سالیانه بود، حال آنکه این سودآوری به طور چشمگیری سالیانه افزایش می‌یابد و صنعت ورزش را پر درآمدتر از پیش می‌نماید (به عنوان مثال درآمد این صنعت در سال ۱۹۹۹ از ۱۸۲/۸۳ بلیون دلار به ۱۹۴/۶۴ بلیون دلار در سال ۲۰۰۱ رسید (King, 2002)). از دیگر اثرات مثبت ورزش بر یک جامعه اثرات اجتماعی آن است. این اثرات به طرق گوناگون می‌توانند شامل افزایش سلامت روح و جسم، شور و هیجان، انگیزش، امید، شادابی و ... حتی تزریق و ارتقاء غرور ملی در افراد و متعاقباً در جامعه باشند. اما با این حال ورزش علاوه بر آثار مثبت فراوان، به طرق مختلف دارای آثار نامطلوبی چون مشکلات و مسائل زیست محیطی، معضلات فرهنگی و اجتماعی و ... نیز

یکی از راه‌های سوق دادن مردم به ورزش، افزایش سرانه اماکن ورزشی در شهرها است. در کشور ما، از نیم قرن گذشته تاکنون، ورزش که در حیطه فعالیت بخش خصوصی و مردمی بود بر عهده دولت در سطوح مختلف قرار گرفت. افزون بر گسترش دامنه اقتدار دولت در تربیت بدنی و پذیرفتن مسئولیت‌ها، عوامل زیر نیز سیمای تربیت بدنی در کشور را در نیم قرن گذشته، تغییر داده است:

- اول آنکه تعداد ورزش‌های مختلف رو به فزونی گذاشته که همه آنها نیاز به فضاها و خدمات ویژه دارند؛

- دیگر آنکه تمام اقشار جامعه از پیر و جوان به ورزش روی آوردند و امروزه دیگر سن خاصی برای ورزش وجود ندارد و همه گروه‌های سنی مردم، خود را نیازمند به ورزش و استفاده از امکانات ورزشی می‌دانند؛

- همچنین در طول پنجاه سال گذشته، جمعیت کشور حدود چهار برابر شده است که بطور طبیعی نیاز به امکانات و خدمات ورزشی را افزایش می‌دهد. مسئولیت دولت به عنوان مهمترین متصدی ورزش در کشور، نه تنها تحمل بار عظیم مالی است، بلکه مسئولیت مدیریت و راهبری این برنامه‌ها را نیز بر عهده دارد؛

برای دستیابی به محیط مناسب شهری عمل در سه حوزه برنامه ریزی، طراحی و تجهیز ضروری است. بنابراین، مسئولیت دولت به عنوان مهمترین متصدی ورزش در کشور، علاوه بر عهده دار بودن مسائل مربوط به پشتیبانی مالی، مدیریت و راهبری صحیح و علمی این گونه برنامه‌ها نیز است (معاونت امور فنی،

است (Rosentraub, 2006; Siegfried & Zimbalist, 2000; Szucs et al, 2009).

در این میان اماکن ورزشی به عنوان اساسی‌ترین بخش سخت افزاری ورزش و جزئی از تاسیسات و سازمان‌های انسانی به شمار می‌آید (کارگر و همکاران، ۱۳۸۴) که بخش وسیعی از آثار مرتبط با ورزش بر جامعه و محیط، متاثر از آنها است. مساحت سرانه تاسیسات ورزشی در کشورهای مختلف از بلوک شرق تا کشورهای اروپایی و آمریکایی متفاوت است. کشور فرانسه مساحت ۳۵ متر مربع را به ازای هر واحد مسکونی، انگلستان ۱۰ متر مربع را به ازای هر نفر و آمریکا ۱۵ متر مربع را به ازای هر نفر پیشنهاد می‌کنند. به طور میانگین عرف بین المللی حدود ۲۵ متر مربع فضای ورزشی و سبز به ازای هر نفر است که از این رقم حدود ۱۸ متر مربع اختصاص به فضاهای سبز و مابقی به فضاهای ورزشی تعلق دارد.

استاندارد مطلوب سرانه ورزشی در ایران حداقل ۲ و حداکثر ۴ متر مربع تعیین شده است، ولی براساس آمار منتشر شده در سال ۲۰۰۴، این سرانه در کشور به ازای هر نفر ۰/۴۸ متر مربع است که با میزان مطلوب بسیار فاصله دارد. بر اساس بررسی‌های به عمل آمده در سال ۱۳۸۰ فضای ورزشی در کشورمان به ازای هر دانش آموز و دانشجو ۰/۸ متر مربع بوده است. طبق این آمار ۶۶/۶ درصد فضاهای ورزشی کشور متعلق به سازمان تربیت بدنی و ۳۹/۲۹ درصد متعلق به بخش خصوصی بوده و از این مقدار ۴۷/۸ درصد رویاز و ۵۲/۲ درصد آن سرپوشیده بوده است (کاشف و مهریزی، ۱۳۸۸).

کمی هستند و به دلیل گستردگی فعالیت‌های خود از قبیل برگزاری مسابقات و تمرینات ورزشی و روی آوردن تعداد زیادی از تماشاچیان و ورزشکاران به سمت آنها، بر فضای شهر و کاربری‌های اطراف خود تاثیر می‌گذارند. از مهمترین این موارد، تاثیرات اقتصادی و اجتماعی است که مطالعه آنها ما را در پیش بینی محل ساخت و طراحی و افزایش بهره‌وری از این تاسیسات ورزشی می‌تواند یاری دهد (کارگر و همکاران، ۱۳۸۴).

بارها اتفاق افتاده که یک مکان ورزشی با صرف هزینه‌های زیاد و بدون توجه به آثار احتمالی آن در نقطه‌ای از شهر ساخته شده که پس از مدتی از افتتاح و بهره‌برداری، اثرات خود را نمایان ساخته و پیامدهای زیانباری را به واسطه این موضوع پدید آورده است، به طوری که اغلب اوقات، انجام فعالیت‌های ورزشی در آنها متوقف یا کاهش یافته است. پیامدهای منفی صادر شده از طرف اماکن ورزشی دو طرفه است، از طرفی این پیامدها موجب بروز اثرات مخرب کم و زیادی در جهات گوناگون بر محیط و زندگی شهروندان و از طرفی موجب کاهش بهره‌وری و در مواردی عدم بهره‌وری یا تغییر کاربری خود اماکن ورزشی می‌شود. به عنوان یک نمونه بارز می‌توان از ورزشگاه چهل هزار نفری ۲۲ بهمن اصفهان نام برد که به دلیل مشکلات حاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، ترافیکی و ... که هنگام برگزاری مسابقات و فعالیت‌های ورزشی در آن پدید می‌آمد، استفاده از این ورزشگاه بر اساس کاربری پیش بینی

دفتر تحقیقات و معیارهای فنی، ۱۳۷۴). تاسیسات و اماکن ورزشی به طور روز افزون در حال گسترش هستند و به دلیل گستردگی فعالیت‌های خود از قبیل برگزاری مسابقات و تمرینات ورزشی و روی آوردن تعداد زیادی از تماشاچیان و ورزشکاران به سمت آنها، بر فضای شهر و کاربری‌های تجاری و مسکونی اطراف خود تاثیر می‌گذارند. برخی از این تاثیرات شامل اثرات اقتصادی و اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط اطراف خود است که یکی از عوامل افزایش بهره‌وری اماکن و تاسیسات ورزشی، شناخت همین اثرات بر فضای شهری است.

بنابراین، پژوهش حاضر سعی بر آن دارد که اثرات اقتصادی و اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط شهری را مورد سنجش قرار داده و به واسطه نتایج حاصله و ارائه آمار دقیق به مدیران و مسئولان مربوطه، اثرات قابل ملاحظه‌ای که این نوع از کاربری‌های مهم بر محیط شهری و شهروندان دارند را نشان دهد.

۱-۲- اهمیت و ضرورت پژوهش

مطالعه و ارزیابی تاثیرات عوامل مربوط به ورزش از جمله اماکن ورزشی بر ناحیه و توسعه شهری، از مباحث مورد توجه پژوهشگران بسیاری است (Bale & Sang, 1996; Judd & Fainstein, 1999). امروزه تقاضا برای استفاده از امکانات و تسهیلات تفریحی روز به روز بیشتر می‌شود و طبیعی است که برنامه ریزی صحیح و تدارک و تنظیم تسهیلات و امکانات ورزشی تفریحات سالم و تربیت بدنی ضروری به نظر برسد (محرمزاده، ۱۳۸۶). به هر حال اماکن ورزشی به طور روز افزون در حال توسعه

ساتو (Santo, 2005)، نیز در پژوهشی با عنوان اثرات اقتصادی استادیوم‌ها و اماکن ورزشی، نوزده ناحیه مرکزی در شهرهایی که در طی سال‌های ۱۹۸۴ تا ۲۰۰۱ دارای استادیوم ورزشی برای تیم‌های لیگ برتر فوتبال یا بیسبال بودند را مورد بررسی قرار داد و همبستگی مثبتی بین سهم درآمد محلی و وجود این تیم‌های ورزشی را در هشت ناحیه شهری از این ۱۹ ناحیه نشان داد.

زیگفرید و زیمبالست (Siegfried & Zimbalist, 2000) در بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۹، ۴۶ ورزشگاهی که میزبان برگزاری مسابقات ورزشی بزرگ در لیگ‌های ملی‌هاکی، بسکتبال، فوتبال و بیسبال بودند را مورد بررسی و ارزیابی قرار دادند. یافته‌های پژوهش آنها نشان می‌دهد از آنجایی که تاسیسات و اماکن ورزشی تأثیرات شگرفی بر زندگی و وضعیت اقتصادی و اجتماعی عموم مردم داشته، در طول این سال‌ها رقمی بالغ بر ۲۲ میلیارد دلار صرف بازسازی و تجهیز این ورزشگاه‌ها شده است.

باد (Baade, 1994) در پژوهشی با عنوان استادیوم‌ها، ورزش‌های حرفه‌ای و توسعه اقتصادی، که بر روی ۳۶ منطقه کلان‌شهری آمریکا انجام شد، معیار و شواهد مهمی از لحاظ آماری برای پشتیبانی از این استدلال که تیم‌های ورزشی و استادیوم‌ها تأثیر چشمگیری بر روی رشد و توسعه اقتصاد محلی دارند، ارائه نداد. همچنین، در پژوهش دیگری با عنوان استادیوم و توسعه اقتصادی محلی که توسط کویتس و همفریز (Coates & Humphreys, 2000) انجام شد، مشاهده شد که از سی و هفت شهری که میزبان یک تیم حرفه‌ای از سال ۱۹۶۹ تا ۱۹۹۶ بوده

شده اولیه آن، تقریباً به دست فراموشی سپرده شد (فخری، ۱۳۸۷).

۳-۱- اهداف پژوهش

- شناسایی اثرات اجتماعی اماکن و فضاهای ورزشی بر محیط شهری؛

- شناسایی اثرات اقتصادی اماکن و فضاهای ورزشی بر محیط شهری؛

- اولویت‌بندی اثرات اجتماعی شناسایی شده اماکن ورزشی بر محیط شهری؛

- اولویت‌بندی اثرات اقتصادی شناسایی شده اماکن ورزشی بر محیط شهری.

۴-۱- پیشینه پژوهش

مسابقات و رویدادهای بزرگ ورزشی می‌توانند منافع و درآمدهای اقتصادی زیادی را نصیب شهر یا منطقه‌ای که رویداد در آن برگزار می‌شود، نمایند. هال و همکاران (Hall et al, 2010) با توجه به این نکته، عوامل موثر بر میزان حضور تماشاگران را بررسی نموده و عنوان نمودند که ویژگی‌ها و شرایط ورزشگاه محل برگزاری نیز یکی از عوامل مهم در راه جذب تماشاگر و به دنبال آن سود و منافع بیشتر است.

پاسکوال و همکاران (Pascual et al, 2009)، اثرات اجتماعی - اقتصادی ناشی از مجاورت با اماکن ورزشی را با استفاده از نرخ بیکاری و متوسط سطح درآمد منطقه بررسی نموده و چنین نتیجه گرفتند که برخلاف نتایج مشاهده شده در مطالعات قبلی، یافته‌های پژوهش آنها تأثیر معنی‌داری را بین وضعیت اجتماعی - اقتصادی و سطح زندگی افراد نشان نمی‌دهد.

قسمت دوم تجزیه و تحلیل نتایج و جهت دهی به آنها را دنبال می‌نماید.

بنابراین، در نخستین گام به منظور جمع آوری اطلاعات از دو پرسشنامه متفاوت و به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از سه روش پرکاربرد روش‌های تصمیم‌گیری چند معیاره^۱ (AHP، TOPSIS و SAW) استفاده گردید. از آنجا که پرسشنامه AHP بر اساس مقایسات زوجی شکل می‌گیرد، این پرسشنامه با تعداد ۵۷ سوال (مقایسه زوجی) در ۲ بخش طراحی و به عنوان یکی از پرسشنامه‌های پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. پرسشنامه دیگر، نظرات را در مورد هر یک از شاخص‌های مورد استفاده در پژوهش (با تعداد کل ۱۸ سوال و در ۲ بخش) در یک مقیاس پنج‌ارزشی (مقیاس لیکرت که در آن پایین‌ترین ارزش، مقدار عددی "صفر" و بالاترین ارزش مقدار عددی "چهار" را به خود می‌گرفت) می‌سنجید. اطلاعات پرسشنامه دوم نیز به منظور ورودی دو روش TOPSIS و SAW مورد استفاده قرار گرفتند. گزینه‌های (آثار اقتصادی و اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط شهری) مورد استفاده در پرسشنامه‌ها، با جستجو در مقالات و منابع معتبر علمی و سازماندهی آنها، و همچنین بحث و تبادل نظر با اساتید برجسته مدیریت ورزشی و برنامه ریزی شهری به دست آمدند و از آنجا که این گزینه‌ها در نهایت مورد تایید این اساتید قرار گرفتند پرسشنامه‌ها به لحاظ محتوا از روایی قابل قبولی برخوردار بودند. شکل (۱)، نشان

اند، هیچ تاثیر چشمگیری بر روی میزان رشد درآمد سرانه واقعی وجود نداشته و در واقع یک تاثیر منفی بر روی سطح درآمد سرانه واقعی این شهرها وجود داشته است.

(فخری، ۱۳۸۷) در پژوهشی تحت عنوان تعیین اثرات اقتصادی، اجتماعی، ترافیکی و زیست محیطی ورزشگاه ذوب آهن فولاد شهر بر منطقه نشان داد، میانگین‌های حاصله در خصوص اثرات اقتصادی و زیست محیطی بر منطقه از نظر مردم بزرگتر از سطح متوسط و در زمینه اثرات اجتماعی و ترافیکی، کوچکتر از سطح متوسط بود.

۱-۵- سوال‌ها و فرضیه‌های پژوهش

- مولفه‌های اثرات اجتماعی و اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری چه مواردی هستند؟

- در محدوده مطالعاتی پژوهش، از میان مولفه‌های اثرات اجتماعی و اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری، کدام یک اثر گذارتر هستند؟

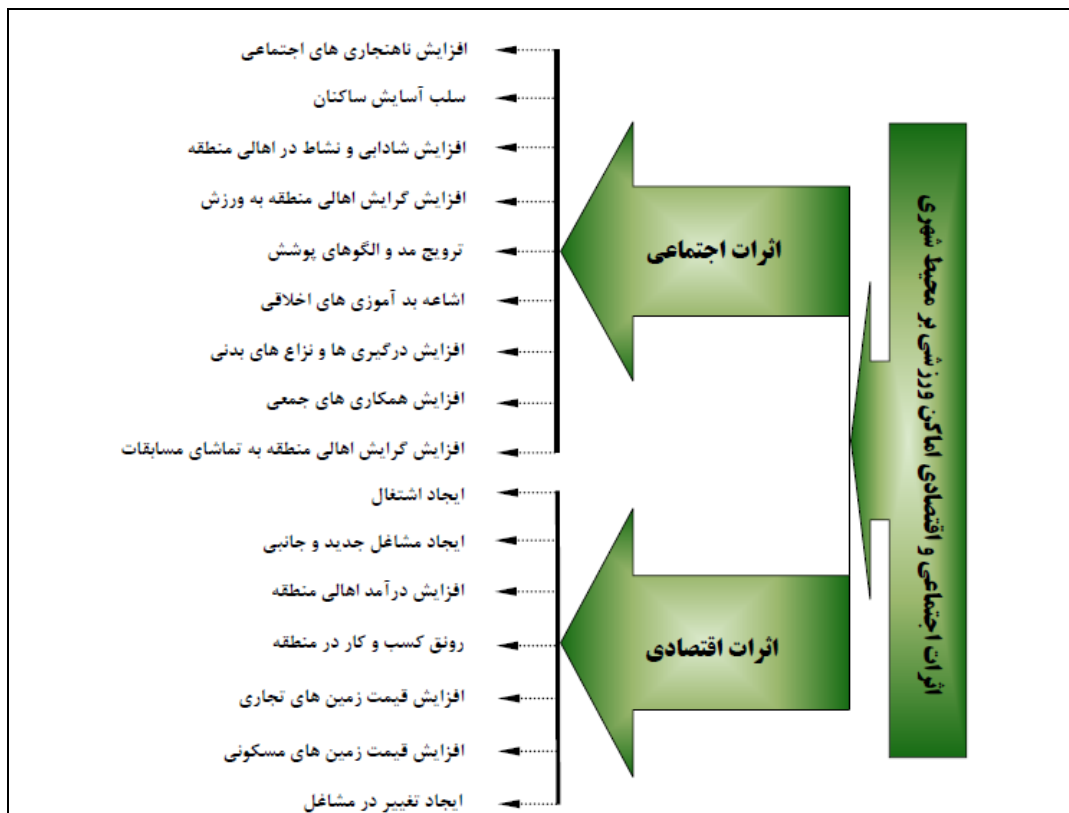
- در محدوده مطالعاتی پژوهش، در مجموع اثرگذاری اماکن ورزشی بر محیط اجتماعی و اقتصادی شهر چگونه است؟

- فرض پژوهش بر آن است که اماکن و فضاهاى ورزشی بر محیط اقتصادی و اجتماعی پیرامون خود اثر گذارند.

۱-۶- روش تحقیق

روش تحقیق در پژوهش حاضر شامل دو قسمت مجزا و در عین حال مکمل یکدیگر است که قسمت اول، هدف اولویت‌بندی آثار اقتصادی و اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط شهری (گزینه‌های تحقیق) و

دهنده اثرات اقتصادی و اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط شهری و گویه‌های پرسشنامه‌های تحقیق است.

شکل ۱- آثار اجتماعی و اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری

آن برابر ۰/۸۹ حاصل گردید. پس از حصول نتایج نهایی سه روش یاد شده، برای رسیدن به یک نتیجه واحد، توسط یک مجموعه رتبه‌بندی جزئی (POSET) به اجماعی از سه روش اولویت‌بندی میانگین، بردا و کپ لند دست پیدا شد. پس از اولویت‌بندی نهایی گزینه‌ها، با استفاده از آزمون t تک نمونه (One Sample T-Test) جهت تعیین معنادار بودن تفاوت بین میانگین‌های حاصل از نظرات افراد نمونه در هر گویه و میانگین فرضی (نقطه میانی طیف لیکرت یعنی عدد "۲") استفاده گردید. بنابراین، گویه‌هایی که میانگین آنها کمتر از سطح متوسط بود یا تفاوت میانگین آنها با میانگین فرضی معنادار نبود از نتایج حاصل از مرحله اول (اولویت‌بندی گویه‌ها) کنار

در مورد پرسشنامه اول (AHP)، تعداد ۲۲ عدد از پرسشنامه‌های تکمیل شده دارای نرخ ناسازگاری^۲ (I.R.) بالای ۰/۱ بودند که با توجه به کنار گذاشتن پرسشنامه‌های مردود و توزیع مجدد آنها در بین نمونه هدف، تمامی پرسشنامه‌های AHP نهایتاً از نرخ ناسازگاری قابل قبولی برخوردار بودند (نرخ ناسازگاری مقایسات انجام شده توسط هر پاسخگو، بلافاصله پس از دریافت پرسشنامه‌ها توسط نرم افزار Critrum کنترل می‌گردید). در مورد تعیین پایایی پرسشنامه دوم نیز (پرسشنامه پنج ارزشی)، این پرسشنامه در اختیار نمونه کوچکی از افراد مشابه قرار گرفت که پس از جمع‌آوری، ضریب آلفای کرونباخ

2 Inconsistency Ratio

مختلف از جمله صنعت، مهندسی و کشاورزی گشته است (Jahanshahloo et al, 2006; Wang & Triantaphyllou, 2008). به خصوص در سال‌های اخیر که استفاده از کامپیوتر به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته و تحلیل روابط ریاضی این روش‌ها ساده تر از پیش شده، استفاده از آنها به طور چشمگیری افزایش یافته است (Wang & Triantaphyllou, 2008, 46). مسائل مربوط به MCDM به طور گسترده به دو دسته تقسیم می‌گردند، $MADM^3$ و $MODM^4$ که این دسته بندی بر اساس نوع مسأله صورت می‌گیرد. در مسائلی که هدف طراحی باشد از روش‌های MODM و در مسائلی که هدف انتخاب گزینه یا گزینه‌هایی باشد از روش‌های MADM استفاده می‌گردد (Alemi et al, 2011, 193). روش‌های AHP، TOPSIS و SAW از جمله کاربردی ترین زیر مجموعه‌های MADM به حساب می‌آیند که تا کنون توسط محققان، در پژوهش‌های بسیاری مورد استفاده قرار گرفته اند.

۱-۱-۶-۱ روش AHP: فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) در دهه ۱۹۷۰ به وسیله ساعتی^۵ به عنوان یک ابزار آنالیز گسترده برای مدل سازی مسائلی مانند موضوعات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و علوم تربیتی مطرح شد و بر پایه مقایسه زوجی ارزش‌های دسته ای از موضوعات پایه گذاری شد (Sun yu, 2002). این روش یکی از جامع ترین سیستم‌های طراحی شده برای تصمیم گیری با معیارهای چندگانه است، چرا که امکان فرموله کردن مسأله را به صورت سلسله مراتبی فراهم می‌سازد و همچنین امکان در نظر

گذاشته شدند، چرا که از دیدگاه پاسخگویان وجود اماکن ورزشی تاثیر چشمگیری بر این گویه‌ها نداشته است. از آنجایی که در این مرحله، هدف مقایسه میانگین یک صفت گروه نمونه با میانگین فرضی و مقیاس داده‌های پژوهش فاصله‌ای بود، از آزمون t تک نمونه (One Sample T-Test) برای تحلیل داده‌ها استفاده گردید.

همچنین لازم به ذکر است که در انتهای پرسشنامه دوم (پرسشنامه طراحی شده بر اساس طیف لیکرت) دو سوال هم به صورت کلی اثرات اقتصادی و اجتماعی را می‌سنجیدند که به صورت زیر مطرح شده بودند:

- از یک دیدگاه کلی، آیا مکان ورزشی مورد نظر بر روی اقتصاد محیط پیرامون خود تاثیر داشته است؟

- از یک دیدگاه کلی، آیا مکان ورزشی مورد نظر بر محیط پیرامون خود تاثیر اجتماعی گذاشته است؟ مسلماً از این دو سؤال تنها در ارزیابی وضعیت کلی شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی استفاده شد و به هیچ وجه در اولویت بندی‌ها مورد استفاده قرار نگرفتند.

۱-۱-۶-۱ روش‌های تصمیم گیری چند معیاره هنگام رو به رویی با مسائل تصمیم گیری که بنای آنها بر پایه چندین گزینه و عامل است، بسیاری از آنها مبهم، تسخیر نشدنی و نامشخص جلوه می‌نمایند، به ویژه آنکه این مسائل در دنیای واقعی باشند (Lai et al, 2010, 85). روش‌های تصمیم گیری چند معیاره (MCDM) با بروز اینگونه مسائل پدید آمدند و در دهه‌های گذشته نیز با سرعت رشد نمودند که این موضوع موجب تحولات شگرفی در مقوله‌های

3 Multi Attribute Decision Making
4 Multi Objective Decision Making
5 Saaty

۱-۶-۲- روش ادغامی POSET: نتایج حاصل از روش‌های مختلف تصمیم‌گیری چند معیاره برای یک مسأله می‌تواند متفاوت باشند که در این پژوهش برای رسیدن به یک نتیجه واحد، از روش ادغامی POSET استفاده می‌گردد. در این روش با استفاده از تشکیل یک مجموعه رتبه‌بندی جزئی به اجماعی از نتایج حاصل از سه روش میانگین، بردا و کپ لند دست پیدا خواهد شد (طواری و میرنژاد، ۱۳۸۷؛ مومنی، ۱۳۸۵).

- روش میانگین: رتبه نهایی هر یک از گزینه‌ها بر اساس میانگین رتبه‌های به دست آمده از هر روش محاسبه می‌گردد.

- روش بردا: این روش بر اساس قاعده اکثریت استوار است. به منظور پیاده‌سازی این روش باید ماتریسی به ابعاد $m \times m$ تشکیل شود که m تعداد گزینه‌ها است. گزینه‌های مورد استفاده به صورت زوجی با یکدیگر مقایسه می‌گردند، اگر گزینه a توسط روش‌های به کار گرفته شده برای اولویت‌بندی، تعداد بالاتری نسبت به گزینه b اولویت پیدا کرده باشد در خانه مربوط به آنها در ماتریس حرف M و در غیر این صورت حرف X درج می‌گردد. اولویت‌بندی نهایی گزینه‌ها در این روش بر اساس تعداد بردها (M) در هر سطر که با حرف C نشان داده می‌شود، صورت می‌پذیرد.

- روش کپ لند: روش کپ لند با پایان روش بردا آغاز می‌گردد. این روش نه تنها فقط تعداد بردها، بلکه تعداد باخت‌ها را نیز برای هر گزینه در نظر می‌گیرد. رتبه‌ای که کپ لند به هر گزینه می‌دهد بر اساس کم کردن تعداد باخت‌ها از تعداد بردها به دست می‌آید که با حرف d نشان می‌دهند.

گرفتن معیارهای مختلف کمی و کیفی را در مسأله دارد. این فرآیند گزینه‌های مختلف را در تصمیم‌گیری دخالت داده و امکان تحلیل حساسیت روی معیارها و زیر معیارها را دارا است (قدسی پور، ۱۳۸۹). در پژوهش حاضر به منظور اولویت‌بندی گزینه‌ها از نرم افزار Expert Choice استفاده گردید.

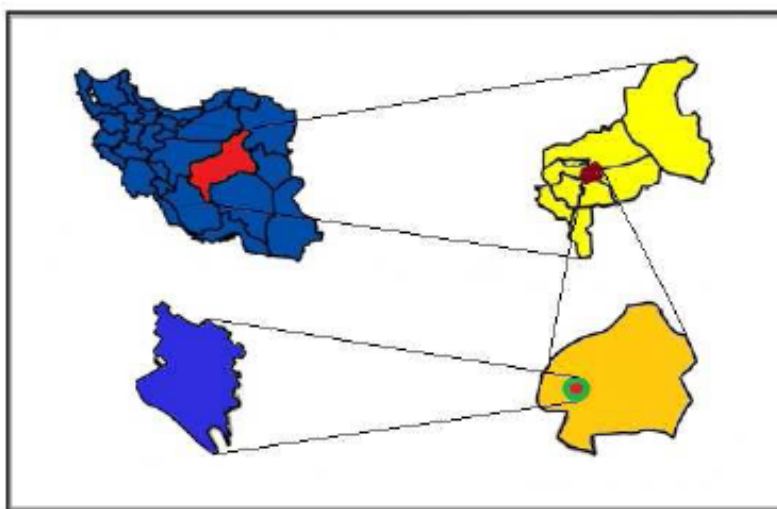
۱-۶-۱-۲- روش Topsis: روش تاپسیس از کاربردی‌ترین زیر مجموعه‌های MADM است (Chakraborty, 2011) که اولین بار توسط هوانگ و یون^۶ ارائه گردید (Chen & Tsao, 2008, 1410; Opricovic & Tzeng, 2004, 448). کاربرد اصلی این روش هنگامی است که محقق به طور مستقیم و بدون هیچ‌گونه محاسبات ریاضی قبلی قضاوت خود را اعمال می‌نماید (Eraslan & Tansel, 2011, 892). اساس این روش بر پایه نزدیکی به راه حل ایده‌آل مثبت و دوری از راه حل ایده‌آل منفی بنا شده است (Madrigal, 2001). این روش قابلیت ترکیب با روش‌های مختلف MCDM از جمله روش AHP را دارا است (Sun, 2010; Amiri, 2010; شمعی و موسیوند، ۱۳۹۰).

۱-۶-۱-۳- روش SAW: مدل مجموع ساده وزنی (SAW) یکی از ساده‌ترین و در عین حال کاربردی‌ترین روش‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه است (طواری و میرنژاد، ۱۳۸۷؛ سلطان پناه و همکاران، ۱۳۸۹). در این روش پس از بی‌مقیاس‌سازی خطی ماتریس تصمیم‌گیری، رتبه‌بندی بر اساس میانگین موزون ضریب اهمیت هر یک از گزینه‌ها حاصل می‌گردد (طواری و میرنژاد، ۱۳۸۷؛ سلطان پناه و همکاران، ۱۳۸۹؛ آذر و رجب‌زاده، ۱۳۸۸).

۱-۷- محدوده پژوهش

محدوده مورد مطالعه این پژوهش شهر یزد است. یزد با وسعت ۹۹/۵ کیلومتر مربعی و جمعیتی بالغ بر ۴۳۲۱۹۴ نفر (بر اساس سرشماری سال ۱۳۸۵) دومین شهر تاریخی جهان و یکی از هفت کلان شهر ایران است. طول جغرافیایی این شهر ۵۴ درجه و ۲۲ دقیقه

شرقی و عرض آن ۳۱ درجه و ۵۳ دقیقه شمالی است که به طور متوسط در ارتفاع ۱۲۱۵ متری از سطح دریا قرار دارد (سازمان جغرافیایی و کارتوگرافی، ۱۳۶۸، ۸۱). شکل (۲) محدوده مطالعاتی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۲- محدوده مطالعاتی پژوهش

۱-۸- جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری پژوهش، شامل ۵۳ نفر از رؤسای هیئت‌های ورزشی، کارشناسان ارشد اداره تربیت بدنی و مسئولان ورزشگاه‌های منتخب، ۱۴ نفر از مسئولین نیروی انتظامی، ۱۲ نفر مشاورین املاک و کلیه مردم ساکن اطراف اماکن مذکور بود. حجم نمونه برای رؤسای هیئت‌های ورزشی، کارشناسان ارشد در اداره تربیت بدنی و مسئولان ورزشگاه‌ها، مسئولین نیروی انتظامی و مشاورین املاک برابر با جامعه آماری در نظر گرفته شد و برای ساکنان اطراف اماکن ورزشی منتخب، با توجه به اینکه تعداد مردم ساکن مشخص نبود، با استفاده از توزیع پرسشنامه (پرسشنامه با

بنابراین، از بین ۴۲ مجموعه ورزشی موجود در شهر یزد، فضاها و اماکن ورزشی که دارای سه شرط زیر بودند، به منظور مطالعه در این پژوهش مورد توجه قرار گرفتند:

- وجود سالن چند منظوره ورزشی و یا زمین چمن.

- برگزاری مسابقات ورزشی مختلف.

- قراردادن منازل مسکونی و واحدهای تجاری در اطراف آنها.

بر همین اساس مجموعه‌های ورزشی شهید صدوقی، شهید پاک نژاد، شهید نصیری، ۲۲ بهمن و کارگران که دارای سه شرط مذکور بودند، گزینش گردیدند.

نیروی انتظامی در مورد مولفه‌های اجتماعی اثر بخش بودند و در نظر گرفته شدند، بنابراین، بر همین اساس تعداد افرادی که به مولفه‌های اجتماعی پاسخ دادند "۱۵۰" = ۱۲-۱۶۲ نفر و تعداد افرادی که به مولفه‌های اقتصادی پاسخ دادند "۱۴۸" = ۱۴-۱۶۲ نفر هستند.

۲- مفاهیم و مبانی نظری

۲-۱- محیط شهری

ساختاری است سازمان یافته، آراسته و منظم که به صورت کالبدی فعالیت‌های انسانی در آن صورت می‌گیرد (ژان و دیگران، ترجمه رضایی، ۱۳۷۳).

۲-۲- اصول ساخت اماکن ورزشی در شهر از دیدگاه کشورهای توسعه یافته

در کشورهای توسعه یافته جهان، شهرها به علت تراکم جمعیت و حمایت از توسعه شبکه ورزش و تفریح، به عنوان یک قطب منطقه ای تلقی می‌شوند ولی هنگامی که ما از مرکز شهر دور می‌شویم، تغییرات مهمی در ورزش و تفریح پیدا می‌شود. این تغییرات نتیجه عواملی چون اقتصاد، اوقات فراغت، سبک و مد، دسترسی، جمعیت‌شناسی، فناوری و پنج رویکرد متفاوت در برنامه‌ریزی است که به شرح زیر هستند:

- رویکرد استاندارد: امکانات ورزشی مانند زمین بازی بر اساس سرانه استاندارد ملی تامین می‌شوند؛
- رویکرد فضایی: این رویکرد حصول اطمینان از تساوی امکانات در مناطق ساخته شده است؛
- رویکرد اساسی: این رویکرد موجب می‌شود که مراکز ورزشی در مکان‌هایی توسعه یابند که احتمال موفقیت آنان بیشتر است؛

مقیاس لیکرت) بر روی گروهی ۳۰ نفره از جامعه آماری (ساکنین اطراف اماکن ورزشی منتخب) به تعیین واریانس جامعه پرداخته شد، که بر اساس آن و فرمول زیر (خوی نژاد، ۱۳۸۰) حجم نمونه به دست آمد:

برای تعیین حجم نمونه در پژوهش‌های غیر آزمایشی باید مقدار اشتباه مجاز (d) که غالباً برابر ۰/۰۵ و ضریب اطمینان که غالباً برابر ۰/۹۵ هستند را تعیین نمود. در این فرمول Z مقدار نرمال است که با توجه به ضریب اطمینان در شرایط سطح اطمینان ۰/۹۵، معادل ۱/۹۶ در نظر گرفته می‌شود. بنابراین، با توجه به محاسبات صورت پذیرفته، تعداد نمونه برای ساکنین اطراف اماکن ورزشی منتخب ۸۳ نفر در نظر گرفته شد.

در نهایت، با توجه به موارد ذکر شده، تعداد ۳۲۴ پرسشنامه (هر پاسخگو دو پرسشنامه را تکمیل می‌نمود) بین ۱۶۲ نفر از افراد نمونه توسط یک تیم چهار نفره و طی مدت ۳ ماه توزیع و جمع‌آوری گردید. برای رؤسای هیئت‌های ورزشی، کارشناسان ارشد اداره تربیت بدنی و مسئولان ورزشگاه‌های منتخب، مسئولین نیروی انتظامی و مشاورین املاک از نمونه‌گیری استفاده نشد و از آنجایی که نمونه برابر با جامعه بود پرسشنامه‌ها بین تمامی افراد توزیع گردید، ولی در مورد مردم ساکن اطراف اماکن ورزشی منتخب، از روش نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس استفاده شد، طوری که پرسشنامه‌ها با مراجعه به منازل تکمیل گردیدند. لازم به ذکر است نظرات مشاورین املاک تنها در مورد مولفه‌های اقتصادی و مسئولان

- رویکرد سلسله مراتب سازمانی: این رویکرد بیشتر شبیه به سفارش امکانات ورزشی در مناطق پر جمعیت شهری است، به طوری که وضع ظاهری مناسبی داشته و دسترسی به آن از تمام نقاط شهر آسان باشد و همچنین اثرات منفی بر روی حمل و نقل و ترافیک شهری نگذارند؛

- رویکرد توسعه عام: بوسیله این رویکرد مناطق و جوامع محروم شهری از طریق کمک‌های ویژه صاحب امکانات پیشرفته می‌شوند (وارن و ویدریک، ترجمه احمدی پور، ۱۳۸۴)؛
با توجه به موارد ذکر شده، ساخت اماکن ورزشی در کشورهای توسعه یافته دنیا بر اساس جدول (۱) است.

جدول ۱- مدل توسعه ورزش و تفریح درون و خارج از شهرها در کشورهای توسعه یافته اقتصادی

موقعیت شهری	امکانات و تجهیزات ورزشی و تفریحی
مرکز شهر	تئاتر، موزه‌ها، گالری‌ها، رستوران‌ها، مراکز چندگانه تفریحی، پارک‌های کوچک، سینماها، باشگاه‌های کوچک ورزشی
داخل شهر	پارک‌ها، زمین‌های بولینگ و تنیس، استادیوم‌های فوتبال، زمین‌های بازی
حومه شهر	پارک‌های بزرگ، زمین‌های گلف، زمین‌های بازی، باشگاه‌های تناسب اندام
حاشیه شهرها، مناطق روستایی	استادیوم‌های پرتماشاجی، مخازن برای ورزش‌های آبی، اصطبل‌های اسب سواری
بیلاقات	موتور سواری، قهوه سراها، مهمانسراها، زمین‌های ویژه مسابقات، باغ‌ها و منازل دولتی

منبع: وارن و ویدریک، ترجمه احمدی پور، ۱۳۸۴

۳-۲- اثرات اجتماعی ورزش و اماکن ورزشی

از جنبه‌های مهم اجتماعی ورزش حس بهروزی و بهبود کیفیت زندگی مردم است، بدین صورت که مشارکت در ورزش زندگی افرادی که ممکن است به اعمال خلاف عرف روی آورند را بهبود خواهد بخشید و از روی آوردن به سمت جرم و بزهکاری جلوگیری می‌نماید. از این رو فراهم کردن فرصت‌های ورزشی و تفریحی برای افراد جامعه به خصوص جوانان در مناطق محروم درون شهرها، یکی از ملاحظات اساسی و اولیه در برنامه ریزی‌ها به شمار می‌رود. بعضی از شواهد حاکی از آن است که هر جا که عامل خستگی و ملالت کم‌رنگ تر باشد به همان نسبت میزان جرم و جنایت و بزهکاری کاهش می‌یابد. اما با این حال، گاهی اوقات بعضی از

عملکردها در زمینه ورزش، منجر به جرم و جنایت می‌شود. به طور مثال تصویر نادرست برخی از مشارکت‌ها در ورزش در عمل منجر به استفاده مفرط از داروهای دوپینگی و غیرمجاز در رشته‌های گوناگون می‌گردد. همچنین از سوی دیگر، رشته‌های ورزشی پرتماشاگر می‌توانند موجب اوباشی گری، سرو صدا، ریخت و پاش، خرابکاری، رفتارهای منافی آداب اجتماعی، جرم و جنایت شوند. بسیاری از مردمی که در اطراف مکان‌های ورزشی با مدیریت ضعیف زندگی می‌کنند، از این پدیده به عنوان نمود خارجی منفی ورزش یاد می‌نمایند (وارن و ویدریک، ترجمه احمدی پور، ۱۳۸۴).

۴-۲- اثرات اقتصادی ورزش و اماکن ورزشی

صنعت ورزش دارای سه عنصر اصلی است:

افراد تبدیل شده و یک هدف مطلوب برای سرمایه گذاری به شمار می‌رود (وارن و ویدریک، ترجمه احمدی پور، ۱۳۸۴).

بازی‌های المپیک به عنوان یک رویداد ورزشی منحصر به فرد می‌تواند معیار خوبی برای سنجش اثرات اقتصادی ورزش بر یک جامعه باشد، بنابراین، در جدول (۲) دستاوردهای اقتصادی چهار المپیک سئول، بارسلون، آتلانتا و سیدنی به عنوان نمونه ارائه شده است.

- نفس فعالیت‌های ورزشی؛ به عنوان مثال رفتن به شنا و رفتن به باشگاه‌ها.

- تولیدات وابسته به ورزش؛ به عنوان مثال کفش‌ها و لباس‌های ورزشی.

- خدمات ورزشی؛ همانند باشگاه‌ها و استادیوم‌ها. بنابراین، یک جنبه اقتصادی شفاف و واضح برای اکثر فعالیت‌های ورزشی وجود دارد. ورزش در ابعاد گوناگون تامین کننده معاش تعداد زیادی از مردم است و در بسیاری از کشورهای توسعه یافته، تفریح و ورزش به یک منبع اصلی برای ایجاد اشتغال برای

جدول ۲- دستاوردهای اقتصادی کوتاه مدت چهار المپیک تابستانی سئول، بارسلون، آتلانتا و سیدنی

المپیک	شغل‌های دائمی	برآورد اثرات خالص اقتصادی (میلیارد دلار)	درآمد ناخالص ملی کشور در سال برگزاری بازی‌ها (میلیارد دلار)	اثرات اقتصادی بر حسب درصدی از درآمد ناخالص ملی کشور
سئول (۱۹۹۸)	۵۵۰۰۰	۲/۶	۱۸۲/۰	۱/۴
بارسلون (۱۹۹۲)	۷۲۰۰۰	۱۶/۶	۵۷۷/۳	۲/۹
آتلانتا (۱۹۹۶)	۷۸۰۰۰	۵/۶	۶۳/۸۸	۰/۰۷
سیدنی (۲۰۰۰)	۱۰۰۰۰۰	۴/۳	۴۲۹/۱	۱

منبع: وارن و ویدریک، ترجمه احمدی پور، ۱۳۸۴

نمود که به طور نمونه می‌توان به افزایش ۱/۳ درصدی GDP و کاهش ۱/۹ درصدی نرخ بیکاری به صورت سالیانه در این سال‌ها اشاره کرد. پس از سال ۲۰۰۵ نیز این اثرات همچنان ادامه داشتند، طوری که سالیانه GDP بین ۰/۴۶ تا ۰/۵۲ درصد افزایش و نرخ بیکاری ۱/۷ درصد کاهش پیدا نمودند.

در نهایت، با توسعه مناسب ورزش و اماکن ورزشی، می‌توان به اشتغال‌زایی (دائمی و موقتی)، افزایش درآمد اهالی، بهبود وضعیت زندگی آنها و افزایش سایر زیر ساخت‌های مرتبط، به عنوان مهمترین اثرات اقتصادی ورزش و اماکن ورزشی

اثرات اقتصادی رویدادهای بزرگ ورزشی آنچنان قابل ملاحظه هستند که در برخی موارد می‌توانند موجب تحول اقتصادی یک کشور گردند. به طور مثال در المپیک ۲۰۰۴ آتن، کشور یونان به منظور افزایش کمی و کیفی امکانات ورزشی خود حدود ۳، پروژه‌های حمل و نقل ۱/۲، ارتباطات ۱/۲، امنیت بازی‌ها ۱/۱ و برای سایر زیر ساخت‌ها ۰/۷ میلیارد یورو سرمایه گذاری نمود. نتایج پژوهش (Kasimati & Dawson, 2009) نشان می‌دهد که این رویداد عظیم ورزشی، اقتصاد یونان را بین سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۵ به طور قابل ملاحظه‌ای دچار ترقی

اشاره نمود. به همین واسطه و بر اساس مبانی نظری پژوهش، سعی گردید مؤلفه‌های اثرات اقتصادی و اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط شهری گردآوری و به آزمون و مطالعه آنها در یک نمونه موردی در ایران پرداخته شود.

۳- تحلیل یافته‌ها

جدول (۳)، به ارائه برخی از ویژگی‌های توصیفی گروه نمونه تحقیق می‌پردازد، در این جدول، فراوانی و درصد تعلق هر یک از ویژگی‌های جنسیت، سن و میزان تحصیلات افراد شرکت کننده در پژوهش مشخص گردیده است.

جدول ۳- ویژگی‌های توصیفی گروه نمونه به تفکیک گروه‌های تشکیل دهنده

گروه	شاخص (ویژگی)	زیر شاخص	فراوانی	درصد	گروه	شاخص (ویژگی)	زیر شاخص	فراوانی	درصد
رؤسای هیئت‌های ورزشی، کارشناسان ارشد اداره تربیت بدنی و مسئولان ورزشگاه‌های منتخب	جنسیت	مذکر	۲۳	۴۳/۴۰	مسئولان نیروی نظامی	جنسیت	مذکر	۲۳	۴۳/۴۰
		مونث	۳۰	۵۶/۶۰			مونث	۳۰	۵۶/۶۰
	سن	زیر ۲۰ سال	۰	۰		سن	زیر ۲۰ سال	۰	۰
		۲۰ تا ۲۹ سال	۲۳	۴۳/۴۰			۲۰ تا ۲۹ سال	۲۳	۴۳/۴۰
		۳۰ تا ۴۹ سال	۲۵	۴۷/۱۷			۳۰ تا ۴۹ سال	۲۵	۴۷/۱۷
		۵۰ سال و بالاتر	۲	۳/۷۷			۵۰ سال و بالاتر	۲	۳/۷۷
		بدون پاسخ	۳	۵/۶۶			بدون پاسخ	۳	۵/۶۶
		زیر دیپلم	۲	۳/۷۷			زیر دیپلم	۲	۳/۷۷
	تحصیلات	دیپلم و فوق دیپلم	۱۶	۳۰/۱۹		تحصیلات	دیپلم و فوق دیپلم	۱۶	۳۰/۱۹
		لیسانس و بالاتر	۳۴	۶۴/۱۵			لیسانس و بالاتر	۳۴	۶۴/۱۵
		بدون پاسخ	۱	۱/۸۹			بدون پاسخ	۱	۱/۸۹
		بدون پاسخ	۱	۱/۸۹			بدون پاسخ	۱	۱/۸۹
مشاورین املاک	جنسیت	مذکر	۱۲	۱۰۰	سایکین اطراف ورزشگاه‌های منتخب	جنسیت	مذکر	۱۲	۱۰۰
		مونث	۰	۰			مونث	۰	۰
	سن	زیر ۲۰ سال	۰	۰		سن	زیر ۲۰ سال	۰	۰
		۲۰ تا ۲۹ سال	۲	۱۶/۶۷			۲۰ تا ۲۹ سال	۲	۱۶/۶۷
		۳۰ تا ۴۹ سال	۶	۵۰			۳۰ تا ۴۹ سال	۶	۵۰
		۵۰ سال و بالاتر	۲	۱۶/۶۷			۵۰ سال و بالاتر	۲	۱۶/۶۷
		بدون پاسخ	۲	۱۶/۶۷			بدون پاسخ	۲	۱۶/۶۷
		زیر دیپلم	۰	۰			زیر دیپلم	۰	۰
	تحصیلات	دیپلم و فوق دیپلم	۷	۵۸/۳۳		تحصیلات	دیپلم و فوق دیپلم	۷	۵۸/۳۳
		لیسانس و بالاتر	۳	۲۵			لیسانس و بالاتر	۳	۲۵
		بدون پاسخ	۲	۱۶/۶۷			بدون پاسخ	۲	۱۶/۶۷
		بدون پاسخ	۲	۱۶/۶۷			بدون پاسخ	۲	۱۶/۶۷
گروه	جنسیت	مذکر	۱۴	۱۰۰	گروه	جنسیت	مذکر	۱۴	۱۰۰
		مونث	۰	۰			مونث	۰	۰
	زیر شاخص	زیر ۲۰ سال	۰	۰		زیر شاخص	زیر ۲۰ سال	۰	۰
		۲۰ تا ۲۹ سال	۵	۳۵/۷۱			۲۰ تا ۲۹ سال	۵	۳۵/۷۱
فراوانی	۳۰ تا ۴۹ سال	۹	۶۴/۲۹	فراوانی	۳۰ تا ۴۹ سال	۹	۶۴/۲۹		
	۵۰ سال و بالاتر	۰	۰		۵۰ سال و بالاتر	۰	۰		
درصد	بدون پاسخ	۰	۰	درصد	بدون پاسخ	۰	۰		
	زیر دیپلم	۰	۰		زیر دیپلم	۰	۰		
درصد	دیپلم و فوق دیپلم	۷	۵۰	درصد	دیپلم و فوق دیپلم	۷	۵۰		
	لیسانس و بالاتر	۶	۴۲/۸۶		لیسانس و بالاتر	۶	۴۲/۸۶		
درصد	بدون پاسخ	۱	۷/۱۴	درصد	بدون پاسخ	۱	۷/۱۴		
	بدون پاسخ	۱	۷/۱۴		بدون پاسخ	۱	۷/۱۴		

۱-۳- ارزیابی و اولویت‌بندی اثرات اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط شهری در محدوده مطالعاتی پژوهش

در مرحله بعد آثار اجتماعی شناسایی شده، بر اساس هر یک از روش‌های AHP، TOPSIS، SAW و

اولویت‌بندی می‌شوند. نتیجه نهایی براساس جمع بندی نتایج به دست آمده از روش‌های ذکر شده در ستون مربوط به تکنیک POSET جدول (۴) قابل مشاهده است.

جدول ۴- اولویت‌بندی اثرات اجتماعی اماکن ورزشی بر محیط شهری پیرامون خود

اثرات اجتماعی روش	اولویت بندی گزینه‌ها						جمع بندی نتایج						نتیجه نهایی	
	AHP		TOPSIS		SAW		Average		Borda		Copeland			POSET
	Wi	R	C_i^+	R	Ai/n	R	M	R	C	R	d	R		
افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی	۰/۱۱	۴	۰/۳۲	۶	۰/۳۰	۶	۵/۳	۶	۳	۶	-۲	۶	۶	
سلب آسایش ساکنان	۰/۰۶	۷	۰/۲۶	۷	۰/۲۴	۷	۷	۷	۲	۷	-۴	۷	۷	
افزایش شادابی و نشاط در اهالی منطقه	۰/۱۸	۲/۵	۰/۴۴	۳	۰/۳۶	۵	۳/۵	۳	۶	۳	۴	۳	۳	
گرایش اهالی منطقه به ورزش	۰/۱۸	۲/۵	۰/۴۸	۱	۰/۴۱	۲	۱/۸	۲	۷	۲	۶	۲	۲	
ترویج مد و الگوهای پوشش	۰/۰۵	۹	۰/۲۰	۹	۰/۲۳	۸	۸/۷	۹	۰	۹	-۸	۹	۹	
اشاعه بدآموزی‌های اخلاقی	۰/۰۶	۷	۰/۳۹	۴	۰/۳۸	۴	۵	۴/۵	۴	۴/۵	۱	۴/۵	۴/۵	
افزایش درگیری‌ها و نزاع‌های بدنی	۰/۰۶	۷	۰/۳۸	۵	۰/۳۹	۳	۵	۴/۵	۴	۴/۵	۱	۴/۵	۴/۵	
افزایش همکاری‌های جمعی	۰/۱۰	۵	۰/۲۲	۸	۰/۲۰	۹	۷/۳	۸	۱	۸	-۶	۸	۸	
افزایش گرایش اهالی منطقه به تماشای مسابقات	۰/۲۰	۱	۰/۴۵	۲	۰/۴۴	۱	۱/۳	۱	۸	۱	۸	۱	۱	

بر اساس نتایج جدول (۴)، افزایش گرایش اهالی منطقه به تماشای مسابقات ورزشی، گرایش اهالی منطقه به ورزش و افزایش شادابی و نشاط، در میان سایر اثرات اجتماعی ورزش بر محیط پیرامون در اولویت قرار گرفتند. بر همین اساس نیز، افزایش

همکاری‌های اجتماعی و ترویج مد و الگوهای پوشش از کم رنگترین اثرات به شمار می‌آیند. اطلاعات توصیفی هر یک از گویه‌های اثرات اجتماعی پرسشنامه دوم (مقیاس لیکرت) در جدول (۵) ارائه شده است.

جدول ۵- اطلاعات توصیفی مربوط به گویه‌های اثرات اجتماعی پرسشنامه دوم

ردیف	گویه‌های اثرات اجتماعی	فراوانی درصد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	کل افراد	میانگین
۱	افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی	فراوانی	۵۱	۴۰	۲۰	۲۷	۱۲	۱۵۰	۱/۳۹
		درصد	۳۴	۲۶/۶۷	۱۳/۳۳	۱۸	۸	۱۰۰	
۲	سلب آسایش ساکنان	فراوانی	۱۳	۴۰	۵۷	۲۳	۱۷	۱۵۰	۱/۹۴
		درصد	۸/۶۷	۲۶/۶۷	۳۸	۱۵/۳۳	۱۱/۳۳	۱۰۰	
۳	افزایش شادابی و نشاط در اهالی منطقه	فراوانی	۲۴	۱۴	۲۵	۳۱	۵۶	۱۵۰	۲/۵۴
		درصد	۱۶	۹/۳۳	۱۶/۶۷	۲۰/۶۷	۳۷/۳۳	۱۰۰	
۴	افزایش گرایش اهالی منطقه به ورزش	فراوانی	۷	۳۹	۳۷	۱۶	۵۱	۱۵۰	۲/۴۳
		درصد	۴/۶۷	۲۶	۲۴/۶۷	۱۰/۶۷	۳۴	۱۰۰	
۵	ترویج مد و الگوهای پوشش	فراوانی	۲۳	۴۸	۳۲	۲۷	۲۰	۱۵۰	۱/۸۲
		درصد	۱۵/۳۳	۳۲	۲۱/۳۳	۱۸	۱۳/۳۳	۱۰۰	
۶	اشاعه بدآموزی‌های اخلاقی	فراوانی	۹	۹۱	۲۵	۱۹	۶	۱۵۰	۱/۴۸
		درصد	۶	۶۰/۶۷	۱۶/۶۷	۱۲/۶۷	۴	۱۰۰	
۷	افزایش درگیری‌ها و نزاع‌های بدنی	فراوانی	۲۲	۹۲	۱۲	۱۶	۸	۱۵۰	۱/۳۱
		درصد	۱۴/۶۷	۶۱/۳۳	۸	۱۰/۶۷	۵/۳۳	۱۰۰	
۸	افزایش همکاری‌های جمعی	فراوانی	۱۲	۲۱	۴۰	۴۳	۳۴	۱۵۰	۲/۴۴
		درصد	۸	۱۴	۲۶/۶۷	۲۸/۶۷	۲۲/۶۷	۱۰۰	
۹	افزایش گرایش اهالی منطقه به تماشای مسابقات	فراوانی	۵	۲۰	۳۰	۵۴	۴۱	۱۵۰	۲/۷۱
		درصد	۳/۳۳	۱۳/۳۳	۲۰	۳۶	۲۷/۳۳	۱۰۰	
۱۰	مجموع متغیرهای اجتماعی	فراوانی	۱۰	۲۴	۶۷	۳۰	۱۹	۱۵۰	۲/۱۶
		درصد	۶/۶۷	۱۶	۴۴/۶۷	۲۰	۱۲/۶۷	۱۰۰	

بر اساس اطلاعات ارائه شده در جدول (۵)، جدول (۶) نتایج آزمون t تک نمونه (One Sample T-Test) برای هر یک از گویه‌های اثرات اجتماعی را نشان می‌دهد.

جدول ۶- نتایج آزمون t تک نمونه برای هر یک از گویه‌های اثرات اجتماعی با سطح متوسط "۲"

ردیف	گویه‌های اجتماعی	میانگین فرضی	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	اختلاف میانگین	T	Sig
۱	افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی	۲	۱/۳۹	۱/۳۳	۰/۱۰۹	۰/۶۱	-۰/۶۱	-۰/۵۸	۰/۰۰۱
۲	سلب آسایش ساکنان	۲	۱/۹۴	۱/۱۱	۰/۰۹۰	۰/۰۶	-۰/۰۶	-۰/۶۶	۰/۵۰۸
۳*	افزایش شادابی و نشاط در اهالی منطقه	۲	۲/۵۴	۱/۴۷	۰/۱۲۰	۰/۵۴	۰/۵۴	۴/۵۰	۰/۰۰۱
۴*	افزایش گرایش اهالی منطقه به ورزش	۲	۲/۴۳	۱/۳۲	۰/۱۰۸	۰/۴۳	۰/۴۳	۳/۹۲	۰/۰۰۱
۵	ترویج مد و الگوهای پوشش	۲	۱/۸۲	۱/۲۷	۰/۱۰۴	۰/۱۸	-۰/۱۸	-۱/۷۳	۰/۰۸۶
۶	اشاعه بدآموزی‌های اخلاقی	۲	۱/۴۸	۰/۹۳	۰/۰۷۶	۰/۵۲	-۰/۵۲	-۶/۸۳	۰/۰۰۱
۷	افزایش درگیری‌ها و نزاع‌های بدنی	۲	۱/۳۱	۱/۰۲	۰/۰۸۳	۰/۶۹	-۰/۶۹	-۸/۳۰	۰/۰۰۱
۸*	افزایش همکاری‌های جمعی	۲	۲/۴۴	۱/۲۱	۰/۰۹۹	۰/۴۴	۰/۴۴	۴/۴۴	۰/۰۰۱
۹*	افزایش گرایش اهالی منطقه به تماشای مسابقات	۲	۲/۷۱	۱/۱۱	۰/۰۹۰	۰/۷۱	۰/۷۱	۷/۸۱	۰/۰۰۱
۱۰	مجموع متغیرهای اجتماعی	۲	۲/۱۶	۱/۰۶	۰/۰۸۶	۰/۱۶	۰/۱۶	۱/۸۶	۰/۰۶۵

در جدول (۶) دو شرط لازم برای تعیین اثرگذاری اماکن ورزشی بر هر یک از گویه‌ها وجود دارد:

- اختلاف میانگین نظرات با سطح متوسط نباید عددی منفی باشد یا به عبارتی دیگر میانگین نظرات باید عددی بیشتر از دو باشد.

- نتایج جدول اختلاف معناداری میان میانگین نظرات با سطح متوسط در گویه مورد مطالعه را نشان دهد ($P \leq 0.05$).

بنابراین، بر اساس نتایج حاصل از جدول (۶)، در گویه‌های ۳، ۴، ۸ و ۹ دو شرط لازم برقرار است. بنابراین، در این گویه‌ها فرض صفر ($H_0: \mu = 2$) رد می‌گردد، بنابراین، می‌توان بیان نمود که میانگین نمونه به طور معناداری بزرگتر از سطح متوسط (عدد "۲") است ($H_A: \mu > 2$). در مجموع نتایج جدول (۶) می‌توان بیان داشت که گویه‌های ۱، ۲، ۵، ۶ و ۷؛ باید از نتایج جدول (۴) حذف گردند.

در نهایت، بر اساس نتایج دو جدول (۴) و (۶) می‌توان بیان نمود که در گویه‌های اثرات اجتماعی وجود اماکن ورزشی به ترتیب موجب افزایش گرایش اهالی منطقه به تماشای مسابقات، افزایش گرایش اهالی منطقه به ورزش، افزایش شادابی و نشاط در اهالی منطقه و افزایش همکاری‌های جمعی شده اند و بر روی سایر گویه‌های اجتماعی تاثیر معناداری نداشته‌اند. همچنین با توجه به نتایج نظرات پاسخ دهندگان در جدول (۶) مشخص گردید که اگر چه میانگین مجموع متغیرهای اجتماعی بزرگتر از سطح متوسط است ولی این اختلاف معنادار ناست.

۲-۳- ارزیابی و اولویت‌بندی اثرات اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری در محدوده مطالعاتی پژوهش

در جدول (۷)، اثرات اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری بر اساس هر یک از روش‌های AHP، TOPSIS و SAW اولویت‌بندی شده و نتیجه نهایی در ستون مربوط به تکنیک POSET ارائه شده است.

جدول ۷- اولویت‌بندی اثرات اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری پیرامون خود

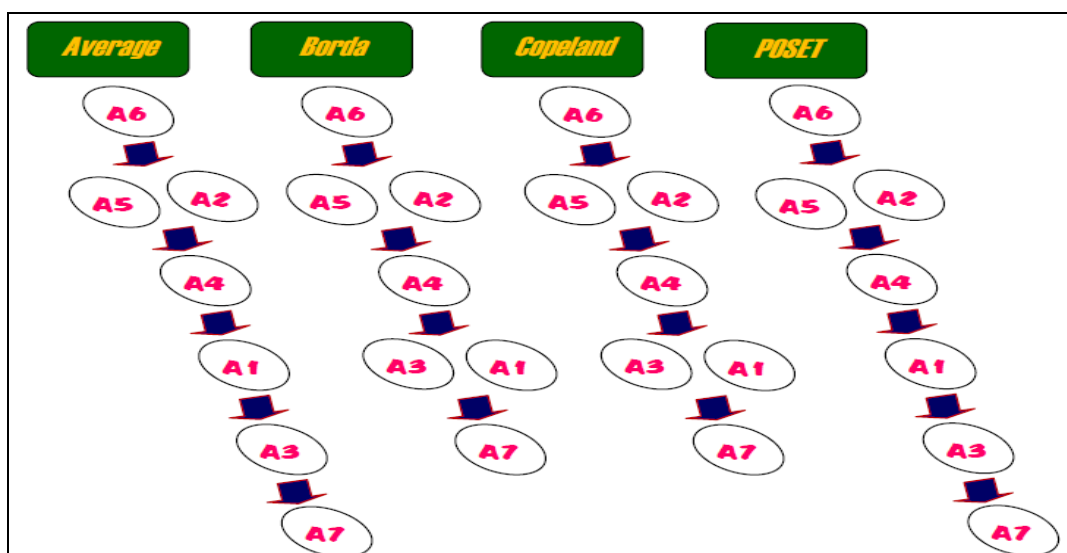
روش اثرات اقتصادی	اولویت بندی گزینه‌ها						جمع بندی نتایج						نتیجه نهایی	
	AHP		TOPSIS		SAW		Average		Borda		Copeland			POSET
	Wi	R	CI	R	Ai/n	R	M	R	C	R	d	R		
ایجاد اشتغال	۰/۱۲	۶	۰/۴۳	۲	۰/۳۳	۵	۴/۳	۵	۲	۵/۵	-۲	۵/۵	۵	
ایجاد مشاغل جدید و جانبی	۰/۱۸	۱	۰/۴۱	۳	۰/۲۸	۷	۳/۷	۲/۵	۴	۲/۵	۲	۲/۵	۲/۵	
افزایش درآمد اهالی منطقه	۰/۱۵	۴	۰/۳۳	۷	۰/۳۸	۳	۴/۷	۶	۲	۵/۵	-۲	۵/۵	۶	
رونق کسب و کار در منطقه	۰/۱۴	۵	۰/۳۶	۶	۰/۴۲	۱	۴	۴	۳	۴	۰	۴	۴	
افزایش قیمت زمین‌های تجاری	۰/۱۷	۲	۰/۳۷	۵	۰/۳۶	۴	۳/۷	۲/۵	۴	۲/۵	۲	۲/۵	۲/۵	
افزایش قیمت زمین‌های مسکونی	۰/۱۶	۳	۰/۴۵	۱	۰/۴۱	۲	۲	۱	۶	۱	۶	۱	۱	
ایجاد تغییر در مشاغل	۰/۰۸	۷	۰/۳۸	۴	۰/۳۰	۶	۵/۷	۷	۰	۷	-۶	۷	۷	

بر اساس نتایج حاصل از جدول (۷)، افزایش قیمت زمین‌های مسکونی، افزایش قیمت زمین‌های تجاری و ایجاد مشاغل جدید و جانبی از مهمترین

اثرات اقتصادی ناشی از اماکن ورزشی بر روی منطقه هستند. در این جدول، عدم برتری مطلق گزینه‌های تحقیق نسبت به یکدیگر از نظر پاسخ دهندگان،

در مورد اثرات اجتماعی (جدول ۴) به چشم نمی‌خورد. شکل ۳ نشان دهنده دستیابی به نتیجه نهایی توسط تکنیک POSET بر اساس هر یک از روش‌های میانگین، بردا و کپ‌لند است.

موجب شده است که نتایج حاصل از دو پرسشنامه چندان موافق یکدیگر نباشند و این موضوع می‌تواند یکی از دلایل اختلاف زیاد بین نتایج حاصل از روش‌های مختلف برای اولویت‌بندی باشد، چیزی که

شکل ۳- دستیابی به نتیجه نهایی توسط تکنیک POSET بر اساس روش‌های میانگین، بردا و کپ‌لند در جدول (۸) اطلاعات توصیفی گویه‌های اثرات اقتصادی پرسشنامه دوم (مقیاس لیکرت) ارائه شده است.

جدول ۸- اطلاعات توصیفی مربوط به گویه‌های اثرات اقتصادی پرسشنامه دوم

ردیف	گویه‌های اقتصادی	فراوانی درصد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	کل افراد	میانگین
۱	ایجاد اشتغال	فراوانی	۱۸	۲۵	۷۵	۲۳	۷	۱۴۸	۱/۸۴
		درصد	۱۲/۱۶	۱۶/۸۹	۵۰/۶۸	۱۵/۵۴	۴/۸۳	۱۰۰	
۲	ایجاد مشاغل جدید و جانبی	فراوانی	۶	۱۸	۹۷	۱۴	۱۳	۱۴۸	۲/۰۷
		درصد	۴/۰۵	۱۲/۱۶	۶۵/۵۴	۹/۴۶	۸/۷۸	۱۰۰	
۳	افزایش درآمد اهالی منطقه	فراوانی	۱۰	۲۸	۸۴	۲۰	۶	۱۴۸	۱/۸۹
		درصد	۶/۷۶	۱۸/۹۲	۵۶/۷۶	۱۳/۵۱	۴/۰۵	۱۰۰	
۴	رونق کسب و کار در منطقه	فراوانی	۱۳	۲۲	۸۳	۲۵	۵	۱۴۸	۱/۹۱
		درصد	۸/۷۸	۱۴/۸۶	۵۶/۰۸	۱۶/۸۹	۳/۳۸	۱۰۰	
۵	افزایش قیمت زمین‌های تجاری	فراوانی	۹	۴۱	۶۳	۳۳	۲	۱۴۸	۱/۸۵
		درصد	۶/۰۸	۲۷/۷۰	۴۲/۵۷	۲۲/۳۰	۱/۳۵	۱۰۰	
۶	افزایش قیمت زمین‌های مسکونی	فراوانی	۷	۳۸	۶۴	۳۷	۲	۱۴۸	۱/۹۳
		درصد	۴/۷۳	۲۵/۶۸	۴۳/۲۴	۲۵	۱/۳۵	۱۰۰	
۷	ایجاد تغییر در مشاغل	فراوانی	۱۴	۲۱	۷۸	۲۷	۸	۱۴۸	۱/۹۶
		درصد	۹/۴۶	۱۴/۱۹	۵۲/۷۰	۱۸/۲۴	۵/۴۰	۱۰۰	
۸	مجموع متغیرهای اقتصادی	فراوانی	۳۰	۴۰	۵۵	۲۰	۳	۱۴۸	۱/۵۰
		درصد	۲۰/۲۷	۲۷/۰۳	۳۷/۱۶	۱۳/۵۱	۲/۰۳	۱۰۰	

بر اساس اطلاعات ارائه شده در جدول (۸)، (T-Test) برای هر یک از گویه‌های اثرات اقتصادی را نشان می‌دهد. جدول (۹) نتایج آزمون t تک نمونه (One Sample)

جدول ۹- نتایج آزمون t تک نمونه برای هر یک از گویه‌های اثرات اقتصادی با سطح متوسط "۲"

ردیف	گویه‌های اقتصادی	میانگین فرضی	میانگین	خطای استاندارد	خطای استاندارد	اختلاف میانگین	T	Sig
۱	ایجاد اشتغال	۲	۱/۸۴	۰/۹۹	۰/۸۱	-۰/۱۶	-۱/۹۹	۰/۰۴۸
۲	ایجاد مشاغل جدید و جانبی	۲	۲/۰۷	۰/۸۵	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۹۶	۰/۳۳۸
۳	افزایش درآمد اهالی منطقه	۲	۱/۸۹	۰/۸۷	۰/۰۷۱	-۰/۱۱	-۱/۵۲	۰/۱۳۱
۴	رونق کسب و کار در منطقه	۲	۱/۹۱	۰/۸۹	۰/۰۷۴	-۰/۰۹	-۱/۱۹	۰/۲۳۵
۵	افزایش قیمت زمین‌های تجاری	۲	۱/۸۵	۰/۸۸	۰/۰۷۳	-۰/۱۵	-۲/۰۵	۰/۰۴۲
۶	افزایش قیمت زمین‌های مسکونی	۲	۱/۹۳	۰/۸۷	۰/۰۷۱	-۰/۰۷	-۱/۰۴	۰/۲۹۸
۷	ایجاد تغییر در مشاغل	۲	۱/۹۶	۰/۹۶	۰/۰۷۹	-۰/۰۴	-۰/۵۱۳	۰/۶۰۹
۸	مجموع متغیرهای اقتصادی	۲	۱/۵۰	۱/۰۳	۰/۰۸۴	-۰/۵۰	-۵/۹۲	۰/۰۰۱

زیگفرید و زیمبالیست (Siegfried & Zimbalist, 2000) از محققانی بودند که نتایج پژوهش آنها نشان داد که وجود ورزشگاه‌های بزرگ که میزبان مسابقات بین‌المللی هستند موجب بهبود چشمگیر وضعیت اقتصادی مردم منطقه می‌شود. ولی در عین حال تحقیقات باد (Baade, 1994)، کوتس و همفریز (Coates & Humphreys, 2000)، پاسکووال و همکاران (Pascual et al, 2007) و همچنین نتایج پژوهش حاضر (در مورد اثرات اقتصادی) این موضوع را رد می‌کنند. ریشه این اختلافات را در چه مسائلی می‌توان جستجو نمود؟ امروزه جوامع مختلف از مقوله ورزش اهداف گوناگونی را دنبال می‌نمایند که مدیران ستادی بر اساس این اهداف از پیش تعیین شده برنامه ریزی‌های کلان خود را تدوین و دنبال می‌نمایند. این امکان وجود ندارد که برنامه ریزی به منظور ارتقاء سطح سلامتی جامعه تدوین شده باشد و انتظار سود اقتصادی داشت. کاملاً بدیهی است که صنعت ورزش در زمان فعلی از درآمدزاترین صنایع

در میان گویه‌های مورد مطالعه در جدول (۹) تنها گویه ردیف ۲ میانگینی بالای حد متوسط را دارا است، با این حال بر اساس نتیجه آزمون t این اختلاف معنادار ناست ($P \leq 0.05$). در سایر گویه‌های مورد مطالعه و همچنین مجموع متغیرهای اقتصادی، میانگین حاصل از نظرات کوچکتر از سطح متوسط "۲" است. جدول (۹) به طور کامل نتایج جدول (۷) را تحت تاثیر قرار می‌دهد، به عبارت دیگر وجود اماکن ورزشی به صورت معناداری بر هیچ یک از گویه‌های اثرات اقتصادی اثرگذار نیستند.

۴- نتیجه‌گیری

تاثیرات اجتماعی و اقتصادی ورزش بر روی جامعه و اماکن ورزشی بر روی منطقه مجاور و همسایگی از جمله موضوعات قابل توجه بسیاری از محققان در بسیاری از نقاط جهان بوده که نتایج متفاوت حاصل از آنها، سوالات و ابهامات متعدد و در عین حال با اهمیتی را پدید آورده است.

در این کشور مرتبط است (Jones, 2002)، بنابراین، می‌توان بیان نمود کسب میزبانی‌های رویدادهای معتبر بین‌المللی مستلزم اختصاص بودجه‌های قابل ملاحظه و ساخت استادیوم‌ها و اماکن ورزشی منطبق با استانداردهای جهانی است.

در ارتباط با اثرات اجتماعی ورزش و اماکن ورزشی بر محیط پیرامون نیز گفته‌ها و تفاسیر متعددی بیان شده است. نتایج تحقیق ماکینتایر و الاوی (Macintyre & Ellaway, 1998) همانند نتایج این پژوهش بیان می‌دارد که بین عوامل اجتماعی و دسترسی مناسب به تسهیلات ورزشی ارتباط وجود دارد ولی در عین حال نتایج پژوهش‌های ون لنت و همکاران (Van Lenthe et al, 2005) و ویلسون و همکاران (Wilson et al, 2004) این مسأله را کاملاً رد می‌کنند و اذعان می‌دارند که هیچ ارتباط معناداری بین این دو مقوله وجود ندارد. از جمله مهمترین اثرات اجتماعی می‌توان به افزایش شادابی، نشاط و سلامتی شهروندان منطقه اشاره نمود. پاسکوال و همکاران (Pascual et al, 2007) در پژوهشی که در کشور آلمان به انجام رسانیدند، ارتباط معنی داری را بین دسترسی مناسب به اماکن ورزشی و سلامتی شهروندان منطقه کشف نمودند ولی در عین حال ون لنت و همکاران (Van Lenthe et al, 2005) در تحقیق خود که در کشور هلند انجام شد این موضوع را رد نمودند. تناقضات یاد شده بدون شک ریشه در عوامل متعددی دارند که از مهمترین آنها می‌توان به نوع نگرش و طرز تفکر مردم نسبت به ورزش و مزایای بیشمار آن اشاره نمود. افزایش سطح سرانه فضاهای ورزشی جهت ارتقاء شادابی، نشاط و سلامتی مردم، بدون ایجاد یک نگرش عمومی و مثبت کاری بیهوده به نظر می‌رسد. در کشور ما این نگرش

دنیا محسوب می‌شود ولی این صنعت کاملاً در اختیار کشورهای است که بستر آن را فراهم کرده اند و به مقوله ورزش به عنوان مقوله ای درآمدزا نگریسته اند و کاملاً بر اساس مطالعات علمی با آن برخورد نموده اند. زیگفرید و زیمبالیست (Siegfried & Zimbalist, 2000) تحقیق خود را در شهرهایی به انجام رسانیدند که میزبان بزرگترین رویدادهای بین‌المللی ورزش در سطح جهان بودند. امروزه کشورهای مختلف با فراهم کردن بسترهای مناسب تجهیزاتی و مراودات سیاسی فراوان، شدیداً به دنبال اخذ تاییدیه موسسات بلند مرتبه جهانی (IOC, FIFA, UEFA و ...) هستند که میزبانی رویدادها و مسابقات بین‌المللی بزرگ جهانی را به دست آورند که مهمترین دلیل آن کسب منافع اقتصادی فراوان است. برگزاری مسابقات بین‌المللی در رشته‌های پرطرفدار موجب جذب توریسم به منطقه می‌شود که این موضوع منافع بسیاری را برای شهروندان منطقه می‌تواند به ارمغان آورد. افزایش فروش بلیط، افزایش درآمدهای رسانه‌ای، افزایش امکانات و تجهیزات جانبی و ... همگی می‌توانند از مزایای برگزاری این مسابقات باشند. واتسون (Watson, 2006) در پژوهش خود گزارش نمود که بازی‌های همبستگی در شهر منچستر، بیش از ۶۰۰ میلیون دلار درآمد عمومی و خصوصی برای شهر در پی داشت و مجموعاً ۶۱۰۰ شغل تمام وقت و ۲۶۰۰ شغل کاذب و جانبی را در شهر ایجاد نمود. این موضوع در حالی است که عدم وجود بستر مناسب برای ورزش و دنبال نمودن اهداف اقتصادی نتیجه‌ای به غیر از ضرر و زیان به وجود نمی‌آورد. جنز بیان می‌نماید که بهره‌گیری اقتصادی از اماکن ورزشی در انگلستان بیش از هر موضوعی به سرمایه‌گذاری و اختصاص بودجه‌های کلان برای ساخت استادیوم‌ها

توان اذعان داشت که اماکن ورزشی در شهر یزد دارای اثرات مثبت اجتماعی بوده‌اند و اثرات منفی بر منطقه نداشته‌اند. پژوهش‌ها (Hoffman, 2005) نیز اماکن ورزشی را موجب رونق اجتماعی منطقه ارزیابی نمود ولی با این حال این نتایج جنبه فراگیر ندارند، چرا که این مسأله می‌تواند ریشه در مسائل مختلفی از جمله، خلیقات و فرهنگ خاص مردم هر منطقه داشته باشد. به طور نمونه پژوهش هگر (Heger, 2006) نشان می‌دهد که ورزشگاه‌ها در افزایش رفتارهای ضد اجتماعی و دزدی و افزایش جرم تاثیر دارند، به طوری که در برخی از مسابقات زد و خوردهای شدیدی بین تماشاگران رخ داده است و رفتارهایی از قبیل شکستن شیشه‌های ماشین و منازل، آتش زدن و مزاحمت برای دیگران به طور گسترده‌ای وجود داشته است.

۵- پیشنهادها

بر اساس نتایج برخاسته از پژوهش و بحث‌های مطرح شده پیشنهادهایی ارائه می‌گردد که توجه به آنها می‌تواند موجب ارتقاء اثرات مثبت اقتصادی و اجتماعی اماکن ورزشی گردد:

۱-۵- پیشنهادهای برخاسته از نتایج پژوهش برای

بهبود برنامه‌ریزی و اجرا:

- افزایش سرانه اماکن و فضاهای ورزشی و نزدیک شدن به سرانه استاندارد جهانی.

- نیازسنجی ورزشی مناسب و تشخیص کمبودها و همچنین توجه به مکان‌یابی علمی جهت ساخت اماکن ورزشی جدید.

- افزایش تبلیغات رسانه‌های و اطلاع‌رسانی‌های عمومی جهت آگاهی مردم از فواید ورزش، که این موضوع موجب استقبال بیشتر شهروندان و اثرگذاری

مثبت با توجه به تبلیغات فراگیر رسانه‌های دیداری، شنیداری و نوشتاری در عموم ایجاد شده و مردم نسبت به ورزش و اثرات جسمانی و روحی آن جهت گیری بسیار مثبتی دارند. بنابراین، اگر امکانات مناسب ورزشی ایجاد شود، در صورت دسترسی نه چندان مشکل، مردم معمولاً از ورزش کردن دریغ نمی‌کنند که نتیجه پژوهش حاضر نیز این موضوع را تایید می‌نماید. از دیگر عوامل نیز می‌توان به نیازسنجی ورزشی در مناطق مختلف اشاره نمود. این موضوع بدان معنی است که غالباً اهالی مناطق مختلف به ورزش یا ورزش‌های خاصی علاقه نشان می‌دهند و درک این موضوع برای مسئولان امری بسیار حیاتی است، چرا که افزایش تاسیسات ورزشی باید با توجه ویژه به این مسأله صورت پذیرد. اگر مسئولان در منطقه‌ای که مردم آن شناخت و علاقه ناچیزی به ورزش خاصی دارند، اقدام به ایجاد فضا و تجهیزات آن رشته ورزشی نمایند، اگر چه به لحاظ آماری سرانه فضاهای ورزشی در محدوده بالا می‌رود ولی با این حال نه تنها هیچ تغییری در وضعیت جسمانی، روحی، روانی و... شهروندان ایجاد نشده، بلکه بودجه‌های هنگفتی که می‌توانست در جهات مناسبتری صرف شود نیز از بین رفته است.

همچنین دیگر یافته‌های پژوهش، بیان می‌نماید که اماکن ورزشی تاثیر بر افزایش و رواج ناهنجاری‌های اجتماعی همانند دزدی، توزیع مواد مخدر و استفاده از مواد نپروزا، رواج مد و الگوهای پوشش نامناسب، اشاعه بدآموزی‌های اخلاقی از قبیل فحش و ناسزا، درگیری‌ها و نزاع‌های بدنی نداشته و از این حیث اماکن ورزشی در سالم سازی فضای اجتماعی منطقه تاثیر به‌سزایی گذاشته است. بنابراین از بعد اثرات اجتماعی در خصوص اماکن ورزشی می

رضایی و دیگران، چاپ اول، اداره کل روابط عمومی و روابط بین‌الملل شهرداری تهران، تهران. خوی نژاد، غلام رضا، (۱۳۸۰)، "روش‌های پژوهش در علوم تربیتی"، سمت، تهران. سازمان جغرافیایی و کارتوگرافی، (۱۳۶۸)، "اطلس کامل گیتا شناسی".

سلطان پناه، هیرش؛ فاروقی، هیوا و گلابی، محمود، (۱۳۸۹)، "به کارگیری و مقایسه تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه در رتبه‌بندی کشورها بر مبنای میزان توسعه انسانی"، دانش و فن آوری، سال اول، ش ۲، ص ۱-۲۸.

شماعی، علی و موسی‌وند، جعفر، (۱۳۹۰)، "سطح بندی شهرستان‌های استان اصفهان از لحاظ زیر ساخت‌های گردشگری با استفاده از مدل TOPSIS و AHP"، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، شماره ۱۰، ص ۲۳-۴۰.

طواری، مجتبی؛ سوخکیان، محمد علی و میرنژاد، سید علی، (۱۳۸۷)، "شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر بر بهره‌وری نیروی انسانی با استفاده از تکنیک‌های MCDM"، مدیریت صنعتی، ش ۱، ص ۷۱-۸۸.

عسگریان، فریبا؛ فرجی دانا، احمد؛ گودرزی، محمود؛ جعفری، افشار، (۱۳۸۴)، "بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰"، نشریه حرکت، شماره ۲۴، ص ۲۵.

فخری، رضا، (۱۳۸۷)، "تعیین اثرات اقتصادی، اجتماعی، ترافیکی و زیست محیطی ورزشگاه ذوب آهن فولاد شهر بر محیط شهری"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان.

مثبت اجتماعی بیشتر اماکن و فضاهای ورزشی می‌گردد.

- فرهنگ سازی در بین علاقه‌مندان و تماشاچیان به طرق مختلف، که می‌تواند موجب کاهش انواع ناهنجاری‌های اجتماعی پدید آمده در مسابقات ورزشی گردد.

- سرمایه‌گذاری و ساخت استادیوم‌ها و اماکن ورزشی مطابق با استانداردهای جهانی در کلان شهرها که به واسطه آنها بتوان میزبانی رویدادهای بین‌المللی را کسب نمود.

- تلاش برای ایجاد رویدادهای معتبر بین‌المللی و یا کسب میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی. همانطور که بحث شد مهمترین عامل افزایش اثرات مثبت اقتصادی برگزاری رویدادهای ورزشی بین‌المللی و جهانی است.

۲-۵- پیشنهادها برای پژوهش‌های آتی

- پیشنهاد می‌گردد که پژوهش‌های مشابهی بر روی دیگر اماکن ورزشی در دیگر شهرهای کشور انجام پذیرد که نهایتاً بتوان از جمع بندی نتایج به ارتباطات منطقی دست یافت.

- پیشنهاد می‌گردد پژوهش‌هایی نیز بر روی سایر اثرات اماکن ورزشی از جمله اثرات ترافیکی و زیست محیطی انجام پذیرد.

منابع

آذر، عادل و رجب زاده، علی (۱۳۸۸)، "تصمیم‌گیری کاربردی (رویکرد MADM)"، چاپ سوم، انتشارات نگاه دانش، تهران. ژان، پیرموره و دیگران (۱۳۷۳)، "فضاهای شهری، طراحی، مدیریت و اجرا"، مترجمان: حسین

- Assessing the Reality”, Published In: Heartland Policy Study, No. 62.
- Bale. J& Sang. J (1996), “Kenyan running: movement culture, geography and global change”, Frank Cass, London.
- Chakraborty. S (2011), “Applications of the MOORA method for decision making in manufacturing environment”, International Journal of Advanced Manufacturing Technology, Vol. 54, pp. 1155-1166.
- Chen. T Y & Tsao. C Y (2008), “The Interval-Valued Fuzzy TOPSIS Method and Experimental Analysis”, Fuzzy Sets and Systems, Vol. 159, Issue. 11, pp. 1410 – 1428.
- Coates. D (2007), “Stadiums and Arenas: Economic Development or Economic Redistribution?”, Contemporary Economic Policy, Vol. 25, Issue. 4, pp. 565-577.
- Coates. D& Humphreys. B R, (2000), “The Stadium Gambit and Local Economic Development”, Regulation, Vol. 23, No. 2, pp. 15-20.
- Eraslan. E& Tansel. IC Y (2011), “a Multi-Criteria Approach for Determination of Investment Regions: Turkish Case”, Industrial Management & Data Systems, Vol. 111, No. 6, pp. 890-909.
- Hall. J, O’Mahony. B, Vieceli, J (2010), “An empirical model of attendance factors at major sporting events”, International Journal of Hospitality Management, Vol. 29, Issue. 2, pp. 328-334.
- Heger. M A. (2006), “Ballpark environmental report highlights traffic and noise”, from: www.communitynewspapers.com/archives/rosegardenresident/20060309/rg-letters2.Shtml.
- Hoffmann. B A (2005), “Traffic, parking, crowds’ top local concerns over University of Minnesota stadium”, from: <http://www.bridgelandnews.org/111>.
- Jahanshahloo. G R; Hosseinzadeh Lotfi. F& Izadikhah. M (2006), “Extension of the TOPSIS Method for Decision-Making Problems with Fuzzy Data”, Applied Mathematics and Computation 181, pp. 1544–1551.
- Jones. C (2002), “Public cost for Private gain? Recent and proposed national stadium developments in the UK, and commonalities with North America”, Royal
- قدسی پور، سید حسن، (۱۳۸۹)، “فرآیند تحلیل سلسله مراتبی AHP”، چاپ هشتم، دانشگاه صنعتی امیر کبیر، تهران.
- کارگر، غلامعلی؛ گودرزی، محمود؛ اسدی، حسن؛ هنری، حبیب، (۱۳۸۴)، “تحلیل وضعیت اماکن ورزشی کشور و تعیین عوامل موثر بر بهره‌وری از دیدگاه خبرگان و ارائه مدل بهره‌وری”، نشریه حرکت، شماره ۲۸، ص ۱۴۹ – ۱۲۷.
- کاشف، میر محمد و مهریزی، مصطفی، (۱۳۸۹)، مدیریت اماکن و فضاهای ورزشی، انتشارات بامداد کتاب، چاپ دوم.
- محرم زاده، مهرداد، (۱۳۸۶)، “مدیریت سازمان‌های ورزشی”، چاپ دوم، انتشارات جهاد دانشگاهی ارومیه.
- معاونت امور فنی، دفتر تحقیقات و معیارهای فنی سازمان تربیت بدنی، (۱۳۷۴)، “موازن فنی ورزشگاه‌های کشور (مطالعات وضع موجود مراکز ورزشی)”， جلد اول، چاپ اول، سازمان برنامه و بودجه.
- مومنی، منصور، (۱۳۸۹)، “مباحث نوین تحقیق در عملیات”， چاپ اول، دانشگاه تهران.
- وارن، سو و ویدریک، مایکل، (۱۳۸۴)، “جغرافیای ورزش و اوقات فراغت”， ترجمه زهرا احمدی پور، چاپ اول، انتشارات پگاه اندیشه.
- Alemi. M; Jalalifar. H; Kamali. G R& Kalbasi. M (2011), “A Mathematical Estimation for Artificial Lift Systems Selection Based on ELECTRE Model”, Journal of Petroleum Science and Engineering, 78, pp. 193–200.
- Amiri. M P (2010), “Project Selection for Oil-Fields Development by Using the AHP and Fuzzy TOPSIS Methods”, Expert Systems with Applications, Vol. 37, pp. 6218-6224.
- Baade, R. A. (1994), “Stadiums, Professional Sports, and Economic Development:

- Sanderson. K, Harris. F, Russel. S (2000), "The economic Benefit of Sport: A Review", Hong Kong sport development board, Business and Economic Research Ltd (Wellington, N.Z).
- Santo. CH A (2005), "The Economic Impact of Sports Stadiums: Recasting the Analysis in Context", journal of urban affairs, Vol. 27, Issue. 2, pp. 177-192.
- Siegfried. John J& Zimbalist. A (2000), "The Economics of Sports Facilities and Their Communities", The Journal of Economic Perspectives, Vol. 14, Issue. 3, pp. 95-114.
- Sun. Chia C, (2010), "a Performance Evaluation Model by Integrating Fuzzy AHP and Fuzzy TOPSIS Methods", Expert Systems with Applications, Vol. 37, Issue. 12, pp. 7745-7754.
- Sun Yu. Chian (2002), "a GP-AHP Method for solving Group Decision-Making Fuzzy AHP Problems", Computer and Operations Research, Vol. 29, Issue. 14, pp. 1969-2001.
- Szucs. A, Moreau. S, Allard. F (2009), "Aspects of stadium design for warm climates", Building and Environment, 44, pp. 1206-1214.
- Van Lenthe. F J, Brug. J, Mackenbach. J P (2005), "Neighborhood inequalities in physical inactivity: the role of neighborhood attractiveness, proximity to local facilities and safety in the Netherlands", Social Science and Medicine, Vol. 60, Issue. 4, pp. 763-775.
- Wang. X& Triantaphyllou. E (2008), "Ranking Irregularities When Evaluating Alternatives by using Some ELECTRE Methods", Omega, Vol. 36, Issue. 1, pp. 45 - 63.
- Watson. J A (2006), "The Impact of the Manchester 2002 Commonwealth Games", Retrieved from: <http://www.sportdevelopment.org.uk/manipactcpc.pdf>.
- Wilson. D K, Kirtland. K A, Ainsworth. B E, Addy. C I (2004), "Socioeconomic status and perceptions of access and safety for physical activity", Annals of Behavioral Medicine, Vol. 28, Issue. 1, pp. 20-28.
- Yuen. B (2008), "Sport and urban development in Singapore", Cities, Vol. 25, Issue. 1, pp. 29-36.
- Geographical Society (with the Institute of British Geographers), Vol. 34, No. 2, pp. 160-170.
- Judd. Dennis R& Fainstein .Susan S (1999), "The tourist city", Yale University Press.
- Kasimati. E& Dawson. P (2009), "Assessing the impact of the 2004 Olympic Games on the Greek economy: A small macroeconomic model", economic modeling, 26 (1), pp. 139- 146. Congress: Future of Sport Management Proceeding, Firenze: Italy.
- King. B (2002), "Passion that can't be counted puts billions of dollars in play", Street& Smith's Sports Business Journal, 4 (47), pp. 25-39.
- Lai. W H, Chang P L, Chou. Y C (2010), "Fuzzy MCDM Approach to R&D Project Evaluation in Taiwan's Public Sectors", Journal of Technology Management in China, Vol. 5, No. 1, pp. 84-101.
- Macintyre. S, Ellaway. A, (1998), "Social and local variations in the use of urban neighborhoods: a case study in Glasgow", Health & Place, Vol. 4, Issue. 1, pp. 91-94.
- Madrigal. R (2001), "Social Identity Effects in a Belief- Attitude-Intentions Hierarchy: Implications for Corporate Sponsorship", Psychology and Marketing, Vol. 18, Issue. 2, pp. 145-165.
- Opricovic. S& Tzeng. G H (2004), "Compromise Solution by MCDM Methods: A Comparative Analysis of VIKOR and TOPSIS", European Journal of Operational Research, 156, pp. 445-455.
- Pascual. C, Regidor. E, Martinez. D, ElisaCalle. M, Dominguez. V (2009), "Socioeconomic environment, availability of sports facilities, and jogging, swimming and gym use", Health & Place, Vol. 15, Issue 2, pp. 553-561.
- Pascual. C, Regidor. E, Astasio. P, Ortega. P, Navarro. P, Dominguez. V (2007), "The association of current and sustained area-based adverse socioeconomic environment with physical inactivity", Social Science and Medicine, Vol. 65, Issue. 3, pp. 454-466.
- Rosentraub. M S (2006), "The Local Context of a Sports Strategy for Economic Development", Economic Development Quarterly, Vol. 20, Issue. 3, pp. 278-291.